

Toimintaohje turkistarhalle lintuinfluenssan torjumiseksi

1 Yleiset ohjeet

Tämä ohje koskee kaikkia turkiseläimiä pitäviä toimijoita. Lintuinfluenssa leviää pitopaikkojen ja tuotantoyksiköiden välillä erittäin helposti esimerkiksi eläinten (sekä luonnonvaraisten eläinten että ihmisten pitämien eläinten), ihmisten liikkumisen, erilaisten välineiden ja tarvikkeiden sekä lannan välityksellä. Linnut voivat erittää virusta jo ennen kuin niillä havaitaan mitään taudin oireita, joten myös terveiltä vaikuttavat linnut voivat levittää lintuinfluenssaa. Viruksen tarttuvuudesta turkiseläinten välillä, suoraan eläimestä toiseen, tiedetään toistaiseksi vain vähän, mutta viruksen jatkoleviäminen turkiseläinryhmissä on mahdollista. Tartuntaan ja sen leviämiseen turkiseläimissä on suhtauduttava vakavuudella. Lintuinfluenssa on turkiseläimillä (kettu, minkki, supikoira, soopeli) luokiteltu muuksi torjuttavaksi eläintaudiksi (maa- ja metsätalousministeriön asetus 909/2023 muutoksineen). Lue lisää lintuinfluenssasta [Ruokaviraston verkkosivuilta](#).

Tartunnan leviäminen turkiseläimiin tai siipikarjaan aiheuttaa suuria menetyksiä ja siipikarjaan levitessään myös alueellisia toimintarajoituksia. Lintuinfluenssa voi myös tarttua ihmiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) asetuksessa 14/2024 säädetään turkiseläintoimijoiden velvollisuuksista, joiden tarkoituksena on ehkäistä luonnonvaraisissa linnuissa ja muissa luonnonvaraisissa eläimissä mahdollisesti esiintyvän H5-alatyyppin lintuinfluenssan leviäminen turkistuantoa varten tarhattuihin eläimiin. Tässä ohjeessa kerrotaan näistä velvollisuuksista sekä annetaan yleisiä neuvoja siihen, kuinka lintuinfluenssatartunnan vaaraa voidaan vähentää turkistarhoilla.

Jos turkiseläimissä epäillään tai todetaan lintuinfluenssa, aluehallintoviraston läänineläinlääkäri johtaa taudin torjuntatoimia.

Ilmoita välittömästi alueesi kunnan- tai läänineläinlääkärille, jos tarhalla olevien eläinten sairastuvuus tai kuolleisuus nousee tai tarhan eläimillä on hermostollisia oireita kuten hoippuvuutta, tärinää, kouristuksia, kehänkiertoa tai muita lintuinfluenssaan sopivia oireita kuten syömättömyyttä, apaattisuutta, ripulia tai hengitysoireita.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueelta ilmoitus sähköpostilla osoitteeseen ymparistoterveydenhuolto.lansi@avi.fi. Muiden aluehallintovirastojen alueella soitetaan vaihteeseen ja kysytään läänineläinlääkäriä, jos kunnaneläinlääkäriä ei ole saatu kiinni.

Ilmoita viestissä seuraavat tiedot

- nimesi, yhteystietosi (sähköposti ja puhelinnumero)
- tarhan sijaintikunta ja pitopaikkatunnus sekä
- mitä eläimiä tarhallasi on ja millaiset oireet ovat.

Sinuun otetaan yhteyttä heti kun se on mahdollista. Säilytä eläinten raadot pakastimessa ja odota viranomaisten ohjeita.

2 Suojaa itsesi ja työntekijäsi

Lintuinfluenssavirukset tarttuvat huonosti ihmiseen. Tartunta vaatii yleensä läheisen kontaktin sairastuneeseen eläimeen tai niiden eritteisiin tai eritteillä saastuneeseen ympäristöön. Lue lisää [THL:n verkkosivuilta](#).

Lintuinfluenssatartunnan riskin vuoksi on kaikilla tarhoilla suositeltavaa noudattaa [Työterveyslaitoksen ohjeistusta](#) henkilösuojaamista ja suojautumista mahdollisen tartunnan leviämisen estämiseksi eläinten hoitajaan. Työterveyslaitoksen verkkosivuilla on myös [ohjeistus](#) suojautumiseen niissä tilanteissa, joissa tarhalla epäillään lintuinfluenssatartuntaa.

3 Estä mahdollisten tartuntojen leviäminen eläimiin

Tähän osioon on koottu tautisuojaustoimet (bioturvatoimet), joita **turkistarhoilla pitää MMM:n asetuksen (14/2024) mukaan noudattaa 15.4.2024 alkaen**. *Kursiivilla* on Ruokaviraston tulkintoja siitä, mitä nämä vaatimukset käytännössä tarkoittavat. Tulkinnat eivät sellaisenaan sido tuottajia tai viranomaisia.

3.1. Turkiseläinten hoitaminen, juomavesi ja rehunjako

Järjestä turkiseläinten rehun ja juomaveden saanti sellaisessa paikassa, johon luonnonvaraiset linnut ja muut haittaeläimet eivät pääse. Suojaa turkiseläinten vesinipat, juottoastiat sekä vedenjakoastiat ja -laitteet linnuilta ja niiden ulosteelta.

Juottolaitteiston vesiputkien ei tarvitse olla suojattuna 1 päivän marraskuuta ja 14 päivän huhtikuuta välisenä aikana, mutta itse juomapisteen pitää olla suojattuna ympäri vuoden.

Älä anna turkiseläimille käsittelemätöntä pintavettä.

Varastoi, kuljeta ja jaa rehu ja vesi turkiseläimille siten, että rehu ja vesi on suojattu luonnonvaraisilta linnuilta ja muilta haittaeläimiltä.

Säilytä rehunjakovaunut linnuilta suojattuna ja puhdista ne päivittäin.

Älä päästä rehunjakovaunun pesuvesiä puhdistamattomina ympäristöön.

3.2. Eläinsuojien suojaaminen linnuilta

Estä lintujen pääsy turkiseläinten varjotalojen, hallien ja muiden sellaisten rakennusten ja rakennelmien sisäosiin, joissa eläimiä pidetään. Tee tämä suojaamalla pääsyn mahdollistavat aukot verkolla tai muulla soveltuvalla materiaalilla. Jos käytät verkkoa, verkon silmäkoko saa olla enintään 25 millimetriä.

Verkon silmäkoko arvioidaan mittaamalla verkon aukon suurin pysty- ja vaakamitta. Pystymitta saa olla enintään 25 mm, samoin vaakamitta. Jos yksittäisen aukon suuruus verkossa on tätä suurempi tilanteessa, jossa verkon aukot pääsääntöisesti ovat mitan mukaisia, arvioidaan valvontatilanteessa ensisijaisesti sitä, onko aukko jo niin suuri, että siitä aiheutuu mahdollisuus linnun päästä sisään. Verkon silmäkoko kannattaa varmistaa sekä pysty- että vaakasuunnassa ennen verkon hankintaa. Pakkauksen tiedoissa annettu mitta ei välttämättä kerro sekä pysty- että vaakasuunnan silmäkokomittaa. Hyväksyttävänä voidaan pitää myös kanaverkkoa, jonka silmä- tai silmukkokooksi

valmistaja on ilmoittanut 25 mm, vaikka jokin verkon silmän halkaisijoista tai pysty- tai vaakamitoista olisikin tätä millimetrimäärää suurempi.

Verkon kunto tarkastetaan säännöllisesti ja rikkoutuneet kohdat korjataan tai verkko vaihdetaan ehjään viipymättä.

Laita rakennuksiin ja rakennelmiin kiinteät ovet tai verkko-ovet, jotka estävät lintujen pääsyn oviaukosta sisälle. Pidä nämä ovet suljettuna, kun niistä ei kuljeta. Jos käytät ovissa verkkoa, verkon silmäkoko saa olla enintään 25 millimetriä.

Jos kiinteitä ovia on pidettävä ilmanvaihdon vuoksi auki, pitää oviaukossa olla tällöin verkkoa kiinnitettynä niin, että linnut eivät pääse sisälle eläintilaan. Tämän verkon silmäkoko saa olla enintään 25 millimetriä.

Linnut eivät saa päästä varjotaloon myöskään oven alareunasta. Tämän voi estää esimerkiksi laittamalla oven alareunaan kumisen tiivisteeseen, jonka kunto tarkistetaan säännöllisesti ja vauriot korjataan tai vaurioitunut tiiviste vaihdetaan uuteen.

Suojaa varjotalojen ulkosivut ja häkkien alapuoliset alueet linnuilta 15 päivän huhtikuuta ja 31 päivän lokakuuta välisenä aikana. Toteuta tämä joko varjotalojen väliin ripustettavalla verkolla tai muulla sellaisella tavalla, joka estää lintujen pääsyn häkkien alle, vesiputkien päälle tai muutoin suoraan kosketukseen turkiseläinten kanssa. Pyri estämään luonnoneläinten takertuminen verkkoon tai vastaavaan suojamateriaaliin.

*Edellä mainitulle suojaukselle ei ole verkon enimmäissilmäkoko tai materiaalia koskevia vaatimuksia, mutta verkon on oltava riittävä pitämään linnut poissa. Verkon vaihtoehtona voidaan käyttää muuta vastaavaa toimivaa, **mekaanista** keinoa. Tällaisena keinona ei voida pitää esimerkiksi äänikarkottimia, vaan nämä ovat vapaaehtoisia täydentäviä keinoja, jotka eivät korvaa verkkoa tai muuta mekaanista keinoa. Jos käytetään verkkoa, tulisi se asentaa riittävän tiukalle, eikä ylimääräistä verkkoa saisi lojua maassa, etteivät luonnoneläimet takerru verkkoon.*

*Jos ulkopuolen verkottaminen tehdään varjotalokohtaisesti siten, että varjotalon pitkät sivut ja lyhyiden sivujen avoimet osat on verkotettu räystäältä maahan saakka pysyvästi vuoden ympäri, riittää tämä yksinkertainen verkko kattamaan myös osion **(3.2. Eläinsuojien suojaaminen linnuilta)** ensimmäisen kappaleen vaatimuksen. Tällöin verkon silmäkoko saa olla enintään 25 millimetriä. Verkko voidaan nostaa ylös lannanajon tai muiden välttämättömien huoltotoimenpiteiden ajaksi, mutta muutoin se on pidettävä paikoillaan vuoden ympäri. Huoltotoimenpiteiden aikana verkko saa olla ylhäällä vain sen aikaa, kun huoltotoimenpiteisiin liittyvät välttämättömät toimet kestävät (esim. verkko nostetaan lannanajon ajaksi ylös varjotalon sivu kerrallaan ja lasketaan alas heti lannanajon jälkeen, kaikkia verkkoja ei siis nosteta valmiiksi ylös odottamaan lannanajoa).*

Verkko ei saa kiinnittyä eläinten pitoon tarkoitettuun häkkiin niin, että lintujen suora kosketus turkiseläimiin on mahdollista. Häkin verkon ja suojaverkon väliin on jätävä riittävä tila tämän estämiseksi.

Juottolaitteiston vesiputkienkin pitää olla suojattuna 15 päivän huhtikuuta ja 31 päivän lokakuuta välisenä aikana, mutta itse juomapisteen pitää olla suojattuna linnuilta ympäri vuoden.

Jos havaitset lintuja rakennusten tai rakennelmien sisällä tai suojuverkoissa, poista ne viipymättä. Tarkista verkot ja suojuamateriaalit säännöllisesti.

3.3. Rehuvarastot ja -siilot

Estä lintujen pääsy rehuvarastoihin ja -siiloihin. Laita rehuvarastoihin ovet ja pidä ne suljettuina, kun niistä ei kuljeta. Varmista, että ovet ovat itsestään sulkeutuvia tai ne voi helposti sulkea, kun varastoa käytetään.

Ovien käytön pitäisi olla niin helppoa, että niiden sulkeminen rehunjaon aikana ei tuota kohtuutonta vaivaa ja ovet todella suljetaan.

Puhdista rehuvarastot säännöllisesti.

Rehuvarastot pidetään puhtaana esimerkiksi pudonneesta rehusta. Jotta rehuvarastojen puhtaanapito helpottuu, niissä ei varastoida sinne kuulumatonta tavaraa.

Pidä rehusiilot suljettuina aina, kun pitopaikan toiminta ei edellytä niiden avaamista.

Rehusiiloissa on suljettavat luukut, jotka pidetään kiinni aina kun rehua ei lisätä siiloon, oteta siilosta tai siiloa puhdisteta tai muutoin huolleta. Linnut tai niiden ulosteet eivät saa päästä siiloon sisälle. Mahdollinen maahan pudonnut rehu kerätään suljettuun astiaan mahdollisimman pian, ettei se houkuttele lintuja tai muita haittaeläimiä.

Puhdista rehusiilot aina siilon tyhjentyessä.

Älä päästä rehusiilojen pesuvettä puhdistamattomina ympäristöön.

Pesuedet on johdettava ja käsiteltävä asianmukaisesti ja mahdolliset rehujäämät puhdistettava esimerkiksi lattiakaivolta tai vastaavalta, etteivät ne jää ympäristöön houkuttelemaan haittaeläimiä.

3.4. Muut haittaeläimet

Huolehdi turkistarhalla myös muiden haittaeläinten kuin lintujen torjunnasta.

Haittaeläintorjunnassa keskeistä on se, ettei haittaeläimille ole tarjolla suojuapaikkoja ja ravintoa. Haittaeläinten olemassaolo tarhalla kartoitetaan säännöllisesti. Jos niistä havaitaan merkkejä (esim. jyräjän koloja), huolehditaan haittaeläinten asiallisesta torjunnasta.

Pidä turkistarhan alue siistinä. Älä varastoi ylimääräisiä tavaroita tarhan alueella. Varmista, ettei turkistarhan alueella ole suojuapaikkoja haittaeläimille. Pidä kasvillisuus lyhyenä alueella, joka olottuu vähintään kahden metrin etäisyydelle rakennusten tai rakennelmien seinästä.

Tarha-alueella ei varastoida ylimääräisiä tavaroita, vaan ne viedään pois. Näin ne eivät ole haittaeläimille suojuapaikkoina.

Rakennuksilla ja rakennelmilla tarkoitetaan rehuvarastoja ja -siiloja, varjotaloja ja muita turkistarhan alueella olevia rakennuksia ja rakennelmia.

Kasvillisuus pidetään lyhyenä eli se niitetään/leikataan säännöllisesti enintään noin 5 senttimetrin pituuteen. Kasvillisuus niitetään/leikataan seuraavan kerran viimeistään silloin, kun se on enintään n. 10 cm pitkä (kasvillisuuden kasvunopeus kasvukaudella vaikuttaa siihen, kuinka usein se pitää lyhentää). Erityisesti varmistetaan, ettei kasvillisuus tarjoa haittaeläimille missään vaiheessa erityisiä suojapaikkoja (esim. maitohorsmakasvustot, heinämättäät, nokkospuskat) ja ettei kasvillisuus pääse niin pitkäksi, että se tarjoaa haittaeläimille suojaa ja ravintoa. Kasvillisuus voidaan myös poistaa ja alue päällystää katteella (esimerkiksi sora). Tällöinkin on huolehdittava, että katteen välistä kasvava kasvillisuus pidetään lyhyenä tai poistetaan. Niiton/leikkuun yhteydessä katsotaan, näkyykö maaperässä jyräjän koloja tai muita merkkejä haittaeläimistä. Jos merkkejä havaitaan, haittaeläinten torjuntaa tehostetaan. Niitetty/leikattu kasvillisuus kerätään pois, niin että se ei jää tarha-alueelle tarjoamaan suojapaikkoja ja ravintoa haittaeläimille.

Varmista, ettei turkistarhan alueella ole rehun jäämiä.

Rehun jäämät kerätään tarha-alueelta säännöllisesti, mielellään päivittäin. Pois kerätyt rehujäämät säilytetään ja hävitetään niin, etteivät linnut tai muut haittaeläimet pääse niiden kanssa kosketuksiin (esim. umpinainen säiliö rehujäämille).

3.5. Muut varotoimenpiteet

Käytä pitopaikan alueella vain kyseisessä pitopaikassa käytössä olevia työvaatteita ja jalkineita. Huolehdi vaatteiden ja jalkineiden puhtaudesta.

Käytä rehuvarastossa puhtaita jalkineita.

Järjestä pitopaikkaan käsienspesumahdollisuus.

Jos käytät pitopaikassa samoja välineitä kuin toisessa turkiseläinten pitopaikassa, puhdista ja desinfioi ne ennen toiseen pitopaikkaan siirtoa.

Säilytä raadot kylmässä ja siten, että haittaeläimet tai muut eläimet eivät pääse kosketuksiin niiden kanssa.

4 Suositukset tautisuojausten tehostamiseksi

Tähän osioon on koottu suosituksia tautisuojaustoimista, joita turkistarhoilla on hyvä noudattaa, vaikka lainsäädäntö ei sitä edellytä.

Älä osallistu eläinten hoitoon sairaana, ettet tartuta eläimiin esimerkiksi kausi-influenssaa tai koronaa (SARS-CoV-2).

Älä käy muissa turkiseläinten, lintujen tai sikojen pitopaikoissa, jos se ei ole aivan välttämätöntä.

Vältä eläinten siirtoja tarhalta toiselle.

Sulje tarpeettomat kulkuyhteydet tarhalle. Päästä tarhalle vain ne henkilöt, joiden käynti tiloissa on ehdottoman välttämätöntä. Älä päästä tarhan alueelle ajoneuvoja, joiden käynti ei ole välttämätöntä. Jos mahdollista, järjestä rehun toimitus niin, ettei rehkuljetuksen tarvitse tulla tarha-alueelle sisään.

Pese ja desinfioi kädet huolellisesti ennen tarha-alueelle menoa ja ennen sieltä poistumista. Varaa käytetyille kertakäyttöisille suojavarusteille kannellinen roska-astia.

Eristä sairaat eläimet terveistä mahdollisuuksien mukaan tai lopeta sairaat eläimet. Älä siirrä eläimiä pois tarhalta, jos tarhalla on kohonnutta sairastavuutta tai kuolleisuutta.

5 Pesu- ja desinfiointiohjeet

Perustietoa eläintilojen puhdistamisesta ja desinfektiosta löytyy esimerkiksi Ruokaviraston [verkkosivuilta](#).

Desinfioinneissa voi käyttää valmisteita, joilla on tehoa viruksiin (tai lintuinfluenssaviruksiin). Valmiste valitaan käyttökohteen ja kohteen materiaalin mukaan. Noudata aina kyseisen valmisteen käyttöohjetta ja huolehdi asiallisesta suojautumisesta.

Ohjeen sitovuus

Ohje käsittelee turkiseläintuottajien velvollisuuksia ehkäistä lintuinfluenssan leviämistä tarhattuihin turkiseläimiin ja antaa yleisiä neuvoja turkiseläinten lintuinfluenssavaaran vähentämiseksi. Ohje on tarkoitettu turkiseläintuottajien ja valvontaviranomaisten käyttöön.

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä lainauksia lainsäädännöstä että *tulkintoja* lainsäädännön soveltamisesta. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa. Ruokaviraston kanta voi muuttua, mikäli yhteisötasolla asioista tehdään toisenlainen tulkinta, saadaan oleellista lisätietoa tai säädökset muuttuvat.

Muutoshistoria

Tämä on ohjeen versio 2, joka on päivitetty nykyistä lintuinfluenssatilannetta vastaavaksi ja johon on lisätty 15.4.2024 alkaen sovellettava MMM:n asetus (14/2024) ja sen vaatimukset.